

Okruhy ke státní závěrečné zkoušce

Logopedie a Surdopedie

Navazující magisterské studium

Specializace SURDOPEDIE

Poznámky:

Témata označena modrou barvou – 19. 2. 2010

Témata označena žlutou barvou – 13. 3. 2010

- z okruhů, na které bude zaměřena pozornost v rámci uvedených dvou termínů výuky, bude sestaven závěrečný test pro jarní semestr 2010

1. Úvod do surdopedie – vymezení základních terminologických pojmů

Obor, cíl, metody, mezioborové vztahy, předmět zájmu oboru surdopedie

2. Historie péče o sluchově postižené

Průkopníci vzdělávání neslyšících (obd. 16. – 17. století), rozvoj institucí, ústavů a škol pro sluchově postižené, historický vývoj koncepcí vyučování, milánský kongres, péče o sluchově postižené v českých zemích

3. Sluch

Význam sluchu, anatomie sluchového analyzátoru, etiologie sluchového postižení, faktory negativně ovlivňující vývoj sluchového ústrojí, důsledky sluchové vady, psychologické zvláštnosti osobnosti sluchově postiženého

4. Diagnostika sluchových vad

Klasifikace sluchových vad, nedoslýchavost, hluchota, ohluchlost, presbyakusis, tinnitus, diagnostika sluchového postižení, objektivní a subjektivní sluchové zkoušky, screeningové vyšetření sluchu

5. Řeč sluchově postižených

Ontogeneze řeči, stádia vývoje řeči u sluchově postižených, přípravné období a vlastní vývoj řeči u sluchově postiženého dítěte ve slyšící a neslyšící rodině, jazykové roviny - úroveň řeči po stránce obsahové, artikulační a gramatické, modulační faktory

6. Logopedická péče u sluchově postižených

Charakteristika mluveného projevu sluchově postižených, individuální logopedická péče, sluchová výchova, vyvozování hlásek, rozvoj lexikální a gramatické stránky řeči, globální čtení

7. Český jazyk v komunikaci neslyšících

Mluvená řeč, psaná podoba řeči, čtení s porozuměním, úprava textu pro sluchově postižené, využití nových médií a internetu v komunikaci neslyšících

8. Komunikace

Charakteristika a význam mezilidské komunikace, komunikační formy slovní a neslovní podstaty u sluchově postižených

9. Vizualně motorické systémy

Teoretické základy znakového jazyka, znakový jazyk, tlumočení znakového jazyka - podmínky tlumočení, etický kodex tlumočnicka znakového jazyka

10. Sluchová protetika

Individuální sluchová protetika, přístroje a pomůcky pro individuální logopedickou péči a sluchovou výchovu, kompenzační pomůcky a jejich význam

11. Kochleární implantát

Podmínky přidělení kochleárního implantátu, výběr kandidátů, předoperační příprava, logopedická péče po implantaci, metodika práce s kochleárním implantátem

12. Systém vzdělávání u sluchově postižených

Předškolní zařízení, základní školy pro sluchově postižené, OU, SOU, SOŠ, SŠ pro sluchově postižené, možnost studia sluchově postižených na VŠ

13. Vzdělávací přístupy pro sluchově postižené

Speciální vyučovací metody - organizace vyučování u sluchově postižených, orální metoda, totální komunikace, bilingvální přístup, sluchově postižený pedagog

14. Možnosti integrace sluchově postižených do běžných vzdělávacích zařízení

Podmínky integrace, spolupráce s SPC, služby poskytované SPC integrovaným žákům, učitelům běžných škol a rodičům

15. Včasná intervence u sluchově postižených

Střediska rané péče, speciálně pedagogická centra, formy spolupráce s rodinou, situace rodičů sluchově postiženého dítěte, zdravotnická péče, depistáž, speciálně pedagogická diagnostika, výběr školského zařízení, včasná sluchově řečová výchova

16. Legislativní opatření

Legislativní opatření vztahující se ke vzdělávání žáků a studentů se sluchovým postižením, zákon o komunikačních systémech, možnosti využívání tlumočení do znakového jazyka, příspěvky na kompenzační pomůcky

17. Komunita neslyšících

Kulturní definice hluchoty – „Neslyšící“, organizace sluchově postižených, volnočasové aktivity

18. Sluchová vada a další kombinovaná postižení

Péče o jedince se sluchovou a další přidruženou vadou, současné pojetí vícenásobného postižení, možnosti augmentativní a alternativní komunikace

19. Hluchoslepota

Pojetí a klasifikace hluchoslepoty, etiologie, možnosti vzdělávání, organizace pro jedince s hluchoslepotou – LORM, Via, Záblesk, Klub přátel červenobílé hole

20. Komunikační systémy hluchoslepých

Charakteristika komunikačních forem osob s hluchoslepotou - př. mluvená řeč, prstová abeceda, Braillovo písmo, Lormova abeceda, daktylografie, znakový jazyk, taktilní podoba znakového jazyka

DOPORUČENÁ LITERATURA:

Adresář služeb nejen pro neslyšící - Sichrová E. - Praha : FRPSP, 2009. - 134 s.
(možné objednat na www.frpsp.cz)

EVANS, L. *Totální komunikace. Struktura a strategie.* Hradec Králové: Pedagogické centrum, 2001.
FREEMAN, R.D. et al. *Tvé dítě neslyší?* Praha: FRPSP, 1992.

GÜNTHER, K. B. *Bilingvální vyučování neslyšících žáků základní školy.* Praha: MŠMT, 2000.

HOLMANOVÁ, J. *Raná péče o dítě se sluchovým postižením.* Praha: Septima, 2002.

HORÁKOVÁ, R. *Nedoslýchavost v období senia.* In MŮHLPACHR, P. *Schola Gerontologica.* Brno: MU, 2005, s. 112-117, ISBN 80-210-3838-1

HORÁKOVÁ, R. Úvod do surdopedie. In Pipeková, J. (ed.) *Kapitoly ze speciální pedagogiky.* Brno: MU, 2006, s. 127-143.

HORÁKOVÁ, R. Specifika vývoje a včasná pedagogická intervence u dětí se sluchovým postižením. In Opatřilová, D. (ed.) *Pedagogicko psychologické poradenství a intervence v raném a předškolním věku u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami,* Brno: MU, 2006, s. 243-281.

HORÁKOVÁ, R., DINGOVÁ, N., ZAHUMENSKÁ, J. *Specifika tlumočení ve vzdělávání.* Praha : Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008

HORÁKOVÁ, R., SOURALOVÁ, E. *Problematika osob s hluchoslepotou a kontaktní tlumočení u hluchoslepých preferujících český znakový jazyk.* Praha : Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008.

KLENKOVÁ, J., BYTEŠNÍKOVÁ, I., HORÁKOVÁ, R. *Logopedie a surdopedie.* Brno: Paido, 2007, 100 s.

HRONOVÁ, A., MOTEJZLÍKOVÁ, J. *Raná komunikace mezi matkou a dítětem.* Praha: FRPSP, 2002.

HRUBÝ, J. *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu. 1. a 2. díl.* Praha: Septima, 1997, 1998.

HRUBÝ, J., BAREŠOVÁ. *Didaktické a technické pomůcky pro sluchově postižené v MŠ a ZŠ.* Praha: Septima, 1999

JABŮREK, J. *Bilingvální vzdělávání neslyšících.* Praha: Septima, 1998.

JANOTOVÁ, N., ŘEHÁKOVÁ, K. *Surdopedie. Komunikace sluchově postižených.* Praha: SPN, 1990.

JANOTOVÁ, N., SVOBODOVÁ, K. *Integrace sluchově postiženého dítěte v mateřské a základní škole.* Praha: Septima, 1998.

KRAHULCOVÁ, B. *Komunikace sluchově postižených.* Praha: Karolinum, 2002.

LEJSKA, M. *Poruchy verbální komunikace a foniatrie.* Brno: Paido, 2003.

LEONHARDT, A. *Úvod do pedagogiky sluchovo postihnutých.* Bratislava: Sapientia, 2001.

LUDÍKOVÁ, L. *Vzdělávání hluchoslepých I.* Praha: Scientia, 2000.

LUDÍKOVÁ, L. *Edukace hluchoslepeho dítěte raného věku.* Olomouc: Univerzita Palackého, 2001.

LUDÍKOVÁ, L. *Vzdělávání hluchoslepých III.* Praha: Scientia, 2001.

MACUROVÁ, A. *Poznáváme český znakový jazyk. (Úvodní poznámky).* *Speciální pedagogika*, 2001, roč. 11, č. 2.

- MACUROVÁ, A.** Proč a jak zapisovat znaky českého znakového jazyka. In *Speciální pedagogika*. 1996, roč. 6, č. 1.
- NOVÁK, A.** *Foniatric a pedaudiologie I. Poruchy komunikačního procesu způsobené sluchovými vadami*. Praha: 1994.
- NOVÁK, A.** *Foniatric a pedaudiologie II. Základy fyziologie a patofyziologie řeči, diagnostika a léčba poruch řeči*. Praha: 1997.
- POTMĚŠIL, M.** *Úvodní stati k výchově a vzdělávání sluchově postižených*. Praha: Fortuna, 1999.
- POTMĚŠIL, M.** *Všeobecný slovník českého znakového jazyka A-N*. Praha: Fortuna, 2002
- POTMĚŠIL, M.** *Všeobecný slovník českého znakového jazyka O-Ž*. Praha: Fortuna, 2004
- POTMĚŠIL, M.** *Čtení k surdopedii*. Olomouc: UP, 2003
- POUL, J.** *Jak vést neslyšící dítě k četbě*. Praha: Knihovna časopisu GONG, 1991.
- POUL, J.** *Nástin vývoje vyučování neslyšících*. Brno: Paido, 1996.
- PULDA, M.** *O výuce odezírání*. Praha: Knihovna časopisu Gong, 1990.
- PULDA, M.** *Surdopedie se zaměřením na raný a předškolní věk*. Brno: MU, 1992, 1994.
- PULDA, M.** *Včasná sluchově řečová výchova malých sluchově postižených dětí*. Brno: MU, 2002
- PULDA, M.** *Integrovaný žák se sluchovým postižením v základní škole*. Brno: Paido, 2000
- RENOTIÉROVÁ, M., LUDÍKOVÁ, L. et al.** *Speciální pedagogika*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2003.
- SOBOTKOVÁ, A.** Edukace dětí a žáků se sluchovým postižením, In VÍTKOVÁ, M.: *Integrativní školní (speciální) pedagogika*, Brno, MSD, 2003.
- SOBOTKOVÁ, A.** Včasná diagnostika a pedagogická intervence u dětí se sluchovým postižením jako úkol SPC, In VÍTKOVÁ, M.: *Otázky speciálně pedagogického poradenství*, Brno, MSD, 2003.
- SOURALOVÁ, E.** *Čtení neslyšících*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2002.
- SOURALOVÁ, E.** *Vzdělávání hluchoslepých II*. Praha: Scientia, 2000.
- SOURALOVÁ, E., LANGER, J. HORÁKOVÁ R., RÁDLOVÁ, E., ŠARÁTKOVÁ, A.** *Taktilní znakový jazyk pro hluchoslepé, základní zásoba znaků*. Výukový CD-ROM, 1. část, Praha: o.s. LORM – Společnost pro hluchoslepé, 2006
- STRNADOVÁ, V.** *Potom ti to povíme*. Praha: Česká unie neslyšících, 1994.
- STRNADOVÁ, V.** *Jaké je to neslyšet*. Praha: Česká unie neslyšících, 1995.
- STRNADOVÁ, V.** *Hluchota a jazyková komunikace*. Praha: FF UK, 1998.
- STRNADOVÁ, V.** *Hádej co říkám aneb Odezírání je nejisté umění*. Praha: Helix, 2001.
- SVOBODOVÁ, K.** *Logopedická péče o děti s kochleárním implantátem*. Praha: Septima, 2005
- ŠEDIVÁ, Z.** *Rozvíjení sociální dovedností sluchově postižených*. Praha: Septima, 1997, 1998
- ŠEDIVÁ, Z.** *Psychologie sluchově postižených ve školní praxi*. Praha: Septima: 2006
- ŠLAPÁK, I., FLORIÁNOVÁ, P.** *Kapitoly z otorhinolaryngologie a foniatric*. Brno: Paido, 1999.

VANĚČKOVÁ, V. *Výchova řeči sluchově postižených dětí.* Praha: Septima, 1996

INTERNETOVÉ ODKAZY:

www.cktzj.com , www.ruce.cz , www.ticho.cz, www.pevnost.com, www.lorm.cz
www.teiresias.muni.cz, www.frpsp.cz

ČASOPISY: Speciální pedagogika, Gong, Unie, INFO Zpravodaj, Doteky